

● **verdandi**

20 **frågor
& svar**

på Verdandis Rättvis kontor

Verdandis avdelningar erbjuder en verksamhet vi kallar Rättvis kontor. Här erbjuder vi kamratstöd, vägledning till dina rättigheter och hjälp med myndighetskontakter.

Hej!

Här följer 20 vanliga frågor som Verdandi får i sin verksamhet på Rättvissekontoren.

Många som kommer till Verdandis verksamhet önskar stöd och råd kring myndighetskontakter, blanketter, ekonomi och konsumentfrågor.

Har du såna frågor du vill ha hjälp med?

Kontakta din närmaste Verdandiavdelning. Du hittar adresser och kontaktuppgifter till alla våra Verdandiavdelningar på **verdandi.se** under Kontakt. Där finns en adresslista till alla avdelningar i landet.

Välkommen till Verdandi!

1. Jag skulle vilja söka bostadsbidrag, vilka regler gäller och vem kan få det?

Bostadsbidrag söker man genom Försäkringskassan. Du kan söka om du är ensamstående mellan 18–28 år eller om det finns barn boende i bostaden som är 18 år eller yngre. Du har rätt att ha bostadsbidrag så länge ditt barn går på gymnasiet och har studiestöd. I regel måste du vara folkbokförd i den bostad du söker bidrag för.

Bostadsbidraget beräknas utifrån boendekostnad, bostadsyta, antal personer i hushållet, din inkomst och eventuell förmögenhet. Det är mycket viktigt att du meddelar Försäkringskassan alla förändringar i boende eller inkomst. Annars kan du bli återbetalningsskyldig. På Statens servicekontor kan du få mer hjälp med ansökan.

2. Jag skulle vilja söka bostadstillägg, vilka regler gäller och vem kan få det?

Bostadstillägg kan du få om du tar ut hela din pension. Är du född 1957 eller tidigare behöver du vara 65 år eller äldre. Är du född 1958 eller 1959 behöver du vara 66 år eller äldre. Är du född senare kommer andra åldrar gälla för dig.

Det spelar ingen roll om du bor i hyresrätt, bostadsrätt, i villa eller på ett äldreboende. Du kan även få bostadstillägg om du är yngre än 66 år och har aktivitetsersättning eller sjukersättning. Från och med att du fyller 65 år söker du bostadstillägg hos Pensionsmyndigheten. Innan dess ansöker du hos Försäkringskassan. På Statens servicekontor kan du få mera hjälp med ansökan.

3. Jag har blivit återbetalningsskyldig till Försäkringskassan för att ha fått för mycket i bostadsbidrag. Det är alldeles för mycket pengar att betala på en gång, vad kan jag göra?

Om du känner att beslutet inte stämmer kan du överklaga det till Försäkringskassan. Om beslutet stämmer men du inte kan betala hela beloppet på en gång kan du få dela upp det men du måste betala hela skulden inom tolv månader.

4. Jag tecknade ett jättebra erbjudande på en streamingtjänst men efter sex månader började de dra en mycket högre summa i månaden, vad gör jag nu?

Det är jätteviktigt att läsa hela avtalet när du köper en tjänst eller vara. Ofta kan ett abonnemang vara billigt i början för att sedan öka i pris efter en period. Detta ska framgå i avtalet. Var vaksam på det finstilla om det är ett avtal som binder dig under en längre tid.

Om du behöver hjälp att häva ett felaktigt avtal, ta kontakt med Konsumentvägledaren i din kommun. Om det inte finns någon, ta kontakt med Konsumentverket.

5. Jag har fått fakturor på produkter jag med säkerhet inte beställt. Vad ska jag göra?

Ett av de sätt du kan undvika att det beställs saker eller tecknas avtal i ditt namn är att alltid vara noga med att det bara är du själv som använder ditt bank-id.

Du kan även ha blivit utsatt för id-kapning. Det betyder att någon använder ditt namn, personnummer och hemadress för att beställa varor eller tjänster.

Ta kontakt med bolaget och bestrid fakturan så snabbt som möjligt. Sedan polisanmäl. Eventuellt kan du behöva spärra ditt personnummer.

6. I mötet med min handläggare på Försäkringskassan/ Socialtjänsten känner jag mig orättvist behandlad. Kan Verdandi hjälpa till på något sätt?

Absolut. Verdandi kan hjälpa till. Vi kan vara med på ditt möte som stöd. Du kan vara trygg med att personen som följer med dig inte kommer att prata om dig, dina frågor och problem i andra sammanhang.

7. Jag skulle vilja ansöka om svenskt medborgarskap. Vilka regler gäller?

För att kunna ansöka om svenskt medborgarskap ska du ha fyllt 18 år, kunna styrka din identitet, ha bott i Sverige en viss tid och ha levt ett skötsamt liv i Sverige.

Du kan också ansöka om medborgarskap för barn du är vårdnadshavare till. Det medför en kostnad att ansöka. Läs mer på **migrationsverket.se**.

8. Jag är rädd för att bli arbetslös. Vad ska jag tänka på?

När du arbetar är det viktigt att vara medlem i en A-kassa för att kunna få arbetslöshetsersättning om du blir arbetslös. Vill du kunna påverka det som händer på din arbetsplats är det också viktigt att vara med i ett fackförbund.

Kraven för att få ersättning är att du varit medlem i en A-kassa de senaste tolv månaderna, har arbetat minst 60 timmar per månad under sex av de senaste tolv månaderna, samt att du som arbetssökande är inskriven på Arbetsförmedlingen och söker jobb aktivt.

9. Vilka krav ställs på mig när jag är arbetssökande?

Om du har A-kassa eller försörjningsstöd när du är arbetssökande måste du söka ett visst antal jobb per månad för att visa att du står till arbetsmarknadens förfogande. Dessa jobb ska rapporteras till Arbetsförmedlingen. Det kallas för aktivitetsrapportering. Normalt ska du söka sex jobb per månad om det inte står något annat i din handlingsplan. Det är viktigt att följa de anvisningar som Arbetsförmedlingen ger dig eftersom det annars kan få stora konsekvenser för din ekonomi.

10. Vad gör jag om jag inte har rätt till A-kassa?

Om du blir arbetslös utan A-kassa kan du till exempel delta i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program och då få ersättning från Försäkringskassan. Det kallas för aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Ibland räcker inte ersättningen till och då kan du behöva söka försörjningsstöd.

11. Jag har inget jobb och har inte rätt till sjukpenning eller A-kassa. Vad gör jag nu?

Om du inte kan försörja dig kan du ansöka om försörjningsstöd från din kommun. Försörjningsstöd kallas också ekonomiskt bistånd eller socialbidrag. Bidraget ska räcka till det nödvändiga, som till exempel mat, kläder och boende. Målet är att försörjningsstödet ska vara tillfälligt och att du ska bli självförsörjande så snabbt som möjligt. Om du tycker att det är svårt att ansöka har din kommun en skyldighet att hjälpa dig.

12. Jag är orolig för min mamma. Hon kan inte längre ta hand om sin ekonomi. Vad kan jag göra?

Du kan hjälpa din mamma att ansöka om **god man**. En god man kan vara en anhörig eller en person som utses av Överförmyndaren i din kommun. I regel behövs det en utredning eller ett läkarintyg som visar på behovet av god man. Att ha god man är i regel en frivillig insats.

En förvaltare däremot kan utses av Tingsrätten om personen inte kan ta hand om sig själv eller sina tillgångar. Det går att förebygga de problem som kan uppstå innan samhällets insatser är på plats genom att ni i ett tidigare skede skriver en så kallad framtidsfullmakt.

13. Jag tror inte att jag har rätt till så mycket i pension. Hur fungerar det egentligen?

Din pension baseras på din livsinkomst. Om du inte jobbat alls kommer du att få garantipension. Om du jobbat men inte så mycket kommer du också att få en låg inkomstgrundad pension. Ofta räcker inte det här till för att du ska kunna klara dina utgifter. Du har då rätt att söka bostadstillägg och äldreomsorgstöd. Du har rätt till en skälig levnadsnivå. Detta söker du hos Pensionsmyndigheten.

14. Jag kommer inte överens med min gode man, har jag rätt att byta?

Ja, du har rätt att byta. Ta kontakt med Överförmyndarkansliet i din kommun.

15. Jag har kommit efter med hyran och är jätterädd för att inte få bo kvar. Vad gör jag nu?

Det är viktigt att du tar kontakt med din hyresvärd och berättar vad som hänt så att ni kan göra en gemensam plan för hur du ska komma ikapp. Betala den äldsta obetalda hyran först och så mycket du kan på nästa hyra. Om du själv inte kan lösa din situation och riskerar att bli vräkt kan du få hjälp av socialtjänsten i din kommun.

Din lägenhet är bland det viktigaste du har så var noga med att alltid betala din hyra först.

16. Jag har en eller flera skulder som ligger hos inkassobolag. Jag vill absolut inte att de går iväg till Kronofogden. Vad kan jag göra?

Du kan kontakta de inkassobolag du har skuld hos och fråga om en avbetalningsplan. Om du har flera skulder måste du tänka på att dina pengar ska räcka till att betala en summa på alla. Det är ändå jätteviktigt att du först och främst kan betala dina vardagsräkningar, såsom hyra och el. Annars kan din situation snabbt förvärras. Ibland finns inget annat alternativ än att låta skulderna gå till Kronofogden för att du ska få pengarna att räcka till det allra nödvändigaste.

Tveka inte att be om stöd om detta gör att du mår dåligt.

17. Jag har fått ett brev från Kronofogden med krav om utmätning. Kommer de och tar allt jag äger och har nu?

Nej, det får de absolut inte göra. Normalt tittar Kronofogden först på vilka tillgångar du har som till exempel aktier, fonder, pengar på kontot eller en lite dyrare bil. De kan också undersöka om du har någon värdefull sak, som till exempel klockor och smycken.

Det vanligaste är en utmätning på din inkomst. För att en utmätning ska bli rätt behöver Kronofogden känna till din inkomst och en del av dina utgifter. Exempel på uppgifter som Kronofogden behöver är hyra, barnomsorg, arbetsresor, sjukvård och mediciner, även de utanför högkostnadsskyddet. Du kan också få avdrag på utmätningen för glasögon, tandvård, hemtjänst och hjälpmedel. Du kommer alltid att få behålla pengar så att du klarar din levnadsföring, som till exempel hyra, el och mat. Du har också rätt att behålla pengar till läkarvård, mediciner och i vissa fall till transport.

18. Jag har flera skulder hos Kronofogden men vet inte hur mycket den samlade skulden är på. Hur kan jag kolla det?

Du kan kontakta Kronofogden och beställa en översikt av dina skulder hos dem. Men tänk på att det inte är säkert att alla dina skulder finns hos Kronofogden. Därför kan du även behöva ta kontakt med inkassobolagen.

19. Vad är skuldsanering?

Skuldsanering är till för dig som har så mycket skulder att du inte kan betala dem själv på många år. Normalt pågår en skuldsanering i fem år och att du då under den tiden betalar efter din förmåga. Det är Kronofogden som fattar beslut och som räknar ut din betalningsförmåga. Om du har en inkomst som är lägre än Kronofogdens norm kan du ändå få en skuldsanering men då betalar du ingenting.

Om du vill veta mer finns det bra information på Kronofogdens hemsida **kronofogden.se**. Där kan du också testa om det är någon mening för dig att ansöka.

20. Jag skulle vilja ansöka om skuldsanering, hur gör jag då?

Det finns olika vägar att söka skuldsanering. Du kan ta kontakt med din kommuns Budget- och skuldrådgivning som kan hjälpa dig. Det går också att ansöka själv på Kronofogdens hemsida, skriv ”ansök om skuldsanering” så hittar du rätt dokument. De uppgifter du behöver ta fram inför en ansökan är en skuldsammanställning på dina skulder. Ofta kan du logga in med bank-id på Kronofogden och inkassobolag. Du kommer också att behöva underlag för dina inkomster och en del av dina utgifter, exempelvis din hyra. Det är viktigt att du inte får nya skulder och kan sköta din vardagsekonomi innan du söker skuldsanering.

Om du vill ha stöd och hjälp i dina kontakter med myndigheter eller med krångliga blanketter är du välkommen att kontakta din Verdandi-avdelning.

På flera orter i landet har vi Rättvis kontor som ger kunskap kring de vanligaste sociala rättigheterna och som framförallt ger kamrattstöd i en utsatt situation.

Använd QR-koden här nedan för kontaktuppgifter till din närmaste Verdandiavdelning. Välkommen!

**KONTAKTA DITT
LOKALA VERDANDI
RÄTTVISEKONTOR**

